

Innst. O. nr. 104

(2002-2003)

Innstilling til Odelstinget fra justiskomiteen

Ot.prp. nr. 60 (2002-2003)

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i lov 15. mars 1991 nr. 3 om megling i konfliktråd (statlig overtakelse av konfliktrådene)

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

Departementet foreslår i proposisjonen at staten skal overta det fulle administrative, faglige og økonomiske ansvaret for konfliktrådene. Ansvaret foreslås lagt til Justisdepartementet. Det legges opp til å beholde ordningen med rekruttering av meglere fra alle kommuner. Forslaget innebærer en reduksjon av antall konfliktråd.

1.2 Bakgrunn for lovforslaget

I NOU 2000:22 om oppgavefordelingen mellom stat, region og kommune, anbefalte Wilhelmsen-utvalget at staten overtar ansvaret for konfliktrådene i sin helhet. Justisdepartementet sluttet seg til oppgavefordelingsutvalgets konklusjon i St.meld. nr. 31 (2000-2001). I meldingen ble Stortinget varslet om at departementet ville vurdere organiseringen av konfliktrådene og deres tilknytning til stat og kommune.

I januar 2002 nedsatte Justisdepartementet en hurtigarbeidende arbeidsgruppe som fikk i oppdrag å vurdere den fremtidige organiseringen av konfliktrådene. Arbeidsgruppen la fram sin rapport i april 2002, og rapporten ble sendt på høring.

1.3 Dagens organisering

Konfliktrådene reguleres av lov 15. mars 1991 nr. 3 om megling i konfliktråd og forskrift 13. august 1992 om megling i konfliktråd. Kommunene er i dag

ansvarlige for opprettelse og administrasjon av konfliktrådene. Alle landets kommuner, bortsett fra Sandefjord og Oslo, har etablert interkommunale konfliktråd. Staten dekker utgiftene til driften gjennom øremerkede tilskudd til konfliktrådenes vertskommuner. Fylkesmannen fører tilsyn med at konfliktrådets virksomhet utøves i samsvar med fastsatte lover og regler, mens Justisdepartementet er overordnet ansvarlig for faglig veiledning og opplæring.

I 1996 ble konfliktrådsordningen evaluert av Statskonsult, og det ble anbefalt en organisering som innebærer at ansvaret plasseres ett sted. Justisdepartementets erfaringer med dagens organisering har vært sammenfallende med Statskonsults funn i 1996.

1.4 Statlig overtakelse av konfliktrådene

Arbeidsgruppen anbefalte en løsning der konfliktrådene legges som egen etat under Justisdepartementet. I hovedsak ga høringsinstansene sin tilslutning til arbeidsgruppens forslag.

Departementet mener at den mest hensiktsmessige løsningen er å legge det totale ansvaret for konfliktrådsordningen til staten. Megling i konfliktråd er et verdifullt virkemiddel i kampen mot barne- og ungdomskriminalitet, og tiltaket bør i sterkere grad integreres i strafferettspleien. Kommunene er i dag administrativt ansvarlig for konfliktrådene, men flere kommuner viser begrenset interesse og engasjement for driften. Kommunenes Sentralforbund har uttalt at kommunene ikke ønsker å beholde ansvaret for konfliktrådene og viser til at rådene er en del av rettspleien og dermed en statlig oppgave. Etter departementets mening vil en statlig overtakelse av konfliktrådene gjøre det enklere å ivareta en effektiv og faglig forsvarlig drift av rådene. Videre vil man kunne styre retningen på utviklingen av konfliktrådsordningen i lys av samfunnsutviklingen og i forhold til den øvrige rettspleien. Departementet slutter seg

også til arbeidsgruppens konklusjon om at konfliktrådene bør legges som egen etat under Justisdepartementet.

1.5 Økonomiske og administrative konsekvenser

En reduksjon i antall konfliktråd fra 36 til 22 forventes å redusere de samlede driftsutgiftene til konfliktrådene noe. Det legges opp til at omorganiseringen skal kunne gjennomføres innenfor eksisterende budsjettammer.

Det vil bli opprettet et sekretariat for konfliktrådene. Sekretariatet foreslås samlokalisert med det nye konfliktrådet for Oslo og Akershus. I den grad oppgaver overføres fra departementet til sekretariatet skal også stillingsressurser overføres derfra.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Anne Helen Rui, Ola Røtvei og Bernt Egil Torp, fra Høyre, Carsten Dybevig, lederen Trond Helleland og Linda Cathrine Hofstad, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen og André Kvakkestad, fra Kristelig Folkeparti, Geir Øystein Andersen og Einar Holstad, og fra Sosialistisk Venstreparti, Inga Marte Thorkildsen, viser til at forslaget om statlig overtagelse av konfliktrådene har fått bred støtte av høringsinstansene. Komiteen viser særskilt til Kommunenes Sentralforbund som skriver: "Kommunenes Sentralforbund anser konfliktrådene for å være en del av rettspleien, og rettspleien for å være et statlig ansvarsområde. Konfliktrådene bør derfor omgjøres til statlige organer." Komiteen slutter seg til dette syn.

Komiteen mener at ordningen med konfliktråd er en viktig del av rettspleien, og at den foreslåtte omlegging vil styrke ordningen. Økt bruk av konfliktråd er et spesielt viktig virkemiddel i kampen mot barne- og ungdomskriminalitet. En statlig overtagelse av konfliktrådene vil etter komiteens mening gjøre det enklere å utvikle konfliktrådsordningen i tråd med samfunnsutviklingen og i forhold til den øvrige rettspleien.

Komiteen har merket seg at antall konfliktråd er foreslått redusert fra 36 til 22. Konfliktrådene skal følge politidistriktsgrensene, med unntak av Oslo og Akershus hvor det blir ett konfliktråd. Komiteen støtter dette forslag til inndeling, og vil understreke at man ved en slik omlegging fortsatt får lokal forankring.

Det er foreslått et sentralt sekretariat for konfliktrådene samlokalisert med det nye konfliktrådet for Oslo og Akershus. Komiteen støtter dette, da man vil få et sterkt og levedyktig fagmiljø for konfliktrådene i Norge.

Komiteen understreker at den lokale tilknytningen til de enkelte kommunene blir videreført, og er enig i at meglere fortsatt skal rekrutteres i alle landets kommuner.

Komiteen registrerer at alle ansatte som blir berørt har krav på ny stilling i staten og forutsetter at den opparbeidede kompetansen i konfliktrådene blir videreført.

Komiteen ønsker økt bruk av mekling i konfliktråd. Komiteen ber derfor Regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag for økt bruk av konfliktråd, og at anvendelsesområdet for konfliktrådene utvides. Slik vil man oppnå at konfliktrådene utnyttes fullt ut som meklende organ. En lik praktisering av bruk av konfliktråd fra kommune til kommune er nødvendig for å unngå forskjellsbehandling avhengig av bosted. Forskjellig praksis i kommunene i dag gjør at noen blir tilbudt konfliktråd mens andre likeverdige ikke blir det. Komiteen hilser derfor statlig overtagelse velkommen som et virkemiddel for et mer likt tilbud over hele landet.

Komiteen mener bruk av konfliktråd er spesielt viktig med tanke på førstegangskriminelle og særlig unge kriminelle. Konfliktrådene er i stor grad et tiltak som forebygger senere kriminalitet. Økt bruk av konfliktråd er i tråd med ønske om å prøve å unngå fengsling av førstegangskriminelle. Konfliktrådene er en viktig del av strafferettspleien og et viktig tiltak mot mindre lovbrudd, og særlig opp mot yngre førstegangskriminelle.

Komiteen legger til grunn at det er et mål at flest mulig saker skal tas i konfliktråd. Komiteen ber derfor departementet foreta en vurdering av hvorvidt det er mulig å gjøre bruk av konfliktråd obligatorisk i visse typer saker, og komme tilbake til Stortinget med dette.

Komiteen har ingen ytterligere merknader, og slutter seg til Regjeringens forslag.

3. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og til det som står foran, og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i lov 15. mars 1991 nr. 3 om mekling i konfliktråd (statlig overtagelse av konfliktrådene)

I

I lov 15. mars 1991 nr. 3 om mekling i konfliktråd gjøres følgende endringer:

§ 2 skal lyde:

Hvert konfliktråd skal ledes av en konfliktrådsleder. Konfliktrådslederen må være vederheftig og

valgbar ved kommunale valg. Utelukket fra ansettelse som konfliktrådsleder er den som

- a) i løpet av de siste fem årene forut for ansettelsen er idømt betinget frihetsstraff, eller
- b) er idømt ubetinget fengselsstraff og ikke er løslatt, på prøve eller endelig, innen ti år forut for ansettelsen.

Staten har ansvaret for og dekker utgiftene til konfliktrådene. Nærmere regler om konfliktrådenes organisasjon og saksbehandling fastsettes av Kongen.

Loven gjelder også for Svalbard. Departementet kan gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard og

kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forhold.

§ 3 annet ledd oppheves.

§ 4 annet ledd skal lyde:

Kravene til vederheftighet, valgbarhet og vandel etter § 2 første ledd gjelder tilsvarende for konfliktrådsmedglere.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i justiskomiteen, den 3. juni 2003

Trond Helleland

leder og ordfører